

OTOMAN (52) *sb m*

Otoman (30), **Osman** (4), **Otman** (4), **Otomanus** (9), **Otomon** (1), **Ozman** (4); Otoman *MiechGlab* (3), *Mącz*, *GórnDworz*, *StryjKron* (3); Otman *BielSpr* (4); Otomanus *PapPan*; Osman *MetrKor* (3); Otoman : Otomanus : Otomon *BielKron* (22:8:1; 185v); Osman : Ozman *LibLeg* (1:4).
-th- (27), -t- (12), -tt- (5).

Teksty nie oznaczają ó; drugie o jasne; a pochylone.

sg *N* Otomån(us), Osmån, Ozmån (33). ◊ *G* Otomåna (2) *BielKron*, *Mącz*, Ozmån beka *LibLeg* (2). ◊ *D* Otomånowi (1) *BielKron*, Osmånu *LibLeg* (2). ◊ *A* Otomåna (2). ◊ *I* Otomon(e)m (1). ◊ *L* Otmån (1). ◊ *V* Otomån (3), (*lat.*) Othomane (1); -nie : -ne *BielKron* (3:1). ◊ *pl G* Otomån(o)w (1). ◊ *A* otomåny (1). ◊ *I* Otomany (1). ◊ *indecl* (*w zest.*) (1) Otmån begły *BielSpr*.

Sł stp brak, Sł stp nazw os: Otman, Cn brak, Linde XVIII w.

1. *n-pers* (51) :

a. *Imię (z arab. 'Uthmān')* (20) : Svltan Svleyman zbozey m. Czefszar Thur: [...] slvdze naschemv dobremv kv nam panv fwemv viernemv sądziakowy [= *sandżakowi, rządcy prowincji*] Siliífirfskiemv ofmanv na ymie [...] oznaymvye *LibLeg* 11/19, 11/19, 23.

Zestawienie: »Ozman bek« (2): rofkazalem [*cesarz turecki*] lyfth nasch pyśfacz do sądziaka naschego Siliífirfskiego Ozman Beka przykazvyacz *LibLeg* 11/63, 11/83.

α. *Osman (ok. 574 – 656), krewny i zięć Mahometa* (3) : yeftefz mahvmeth mvftapha. Boza chwala y modlithwa nacznie nyech bandzie. [...] y nad twoye cztery Thowarzyśfche. abvbekier. Vmer. Ofman. Hali [= *Abu Bekr, Omar, Osman, Ali*] *MetrKor* 46/46 [*idem* (2)], 46/117, 46/175.

β. *Osman I (1259 – 1324/6), sułtan turecki, założyciel dynastii nazwanej od jego imienia* (12) : Ricerz niekatory wielkie⁸⁰ Chama, to ieft, Carza imieniem Otoman [*nomine Othumannus*], [...] wyiechawfzy od Tatarow we czterdzieci tilko koni, iął [...] pofiadać gory w Kapadocyei *MiechGlab* 64, **4; *BielKron* 27, 165v, 239v [4 r.]; *Mącz* 470a; *PapPan* T3v; Tegoż roku [1300] Ottoman niktory z narodu Tatarfskiego [...] dla przeważney Rycerfskiej dzielności od Turkow [...] pierwszym Xiążęciem álbo Cárzem Tureckim był wybrány *StryjKron* 375.

Zestawienie: »Otman begły« (1): gdyż oni [*Turcy*] będąc z Narodu Tátárfskiego z Wodzem fwym Otmanbegły/ nieumieli żadney fprawy áni inney broni mieli woienney/ iedno z Lukow ftrzeláli *BielSpr* 16v.

b. *Przydomek sułtanów tureckich i członków dynastii osmańskiej* (31) : (*nagł*) Zelimus Othoman dziefiąthy Krol álbo Cefarz Turecki. (–) ZElim mnieyfzy fyn Báyázetow pánftwo oycu chytro á źle z ręku wyrwał *BielKron* 258v, 185v, 239v [3 r.], 240 [2 r.], 245v, 246 [6 r.] (23); będąc w Rzymie więźniem brát Soleimaná Cefárzá Tureckiego/ Gein Ottoman *GórnDworz* Q7; *BielSpr* 50; potomkom fwoim y vmocnione pánftwo/ y wieczne imię [*Otoman*] zoftáwił/ iż fię od niego wfzyfscy Cefarzowie Tureccy Otomany piśzą. *StryjKron* 375.

Wyrażenie: »patisan [= *padyszach*] Otman« (2): TVrcy iednego Monárchę nád fobą maią wfzyfscy/ zową go fwym Ięzykiem Patizan Ottman (*marg*) Patifan Ottman. (–), bo z Ottmånfskiego s Tatar narodu pofzedł *BielSpr* 50.

Szereg: »Otoman albo Turek« (1): Z tegoż [rycerza *Otomana*] rod Otomanow albo Turkow [*familia Othumanorum sive thurcorum*] wziął początek *MiechGlab* 65.

Przen: *Turcy* (2) : [mówił *Skanderbeg do księżąt*] że tho nietáiemna v was z iákiew zacności polzedł álbo vroł Othoman/ ná [*lege: nád*] ktore ludzi zá náfzych przodkow niebył íprońneyfzy lud náfwiećie/ ledwo ie załugi co podlefyze przyimowano. *BielKron* 244, 244.

2. *Przedstawiciel władzy chańskiej i poborca podatków w czasie panowania tatarskiego na Rusi* (1) : [A iż wtenczas [r. 1329] Tatarzy Podole trzymali I tam swe otomany nad Rusią chowali, Dań od nich wybierając, swojemu carzowi Słali *StryjPoczqt* 257.]

Szereg: »baskak albo otoman« (1): A iż też Tátárowie Prekopfscy y Krymfcy wtenczás wfyfłki polá dzikie zá Kijowe^m fzeroko leżące/ y Podole [...] trzymáli/ y Bafkaki álbo Otomany fwoie nád Ruffakámi w támtych kráinach miefzkáiącymi chowali/ iákoby Stároftow/ ktorzy od nich záfwdy dań wybieráli/ y według fwego zdánia Ruffakom Chrześciánom iáko poddánym rofkázowali. *StryjKron* 416.

MK